

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum Christus scientiam aliam habeat de rebus, quam illam qua
cognoscit res in verbo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

videt uerbum sine medio, qd sit similitudo rei uisibilis, sicut species in oculo est similitudo uisibilis, uel sicut speculum est similitudo rei specularis: non autem uidet sine medio quod sit dispositio uidentis, & sic non ualeat ratio predicta.

Ad II. dicendum, qd cum dicitur felicitas non est in habitu, intelligendum est de habitu de quo non procedit actus. Qui non est in habitu & non in actu, similis est dormienti; oportet autem quod actus ille, in quo felicitas consistit, ab habitu aliquo procedatur secundum sententiam Philosophi; alias operatio non esset delectabilis & perfecta.

Ad III. dicendum, qd in Dion. in 5. c. de Diu. nomi. aliter est in participationibus. & in participationibus participatioes, n. quanto sunt simpliciores, tanto nobiliores, sicut esse, quam uiuere, & uiuere quam intelligere, ut fiat comparatio inter esse & uiuere, separato intellectu esse a uiuere. In participationibus autem quanto aliquid magis est compositum, non dico compositione materiali, sed per receptionem plurium participationum, tanto est nobilior: quatenus in pluribus Deo similatur, & hinc eas similitudo esse non potest nisi per aliquid a Deo acceptum. Unde & anima, que supra naturam suam habet habitus perfectiores, nobilior est.

Ad IIII. dicendum, qd uerbum Maximi intelligendum est de accidentibus, separabilibus & peruenientibus ad naturam: quia si huiusmodi accidentia haberent, essent mutabiles, & non immateriales, & per se stantes essentia. Unde subiungit, si non hoc esset non uerum; maneret in semetipso horum essentia. Et concludit habitudines ergo corumque uirtutes sunt eis essentielles propter immaterialitatem. & appellat esse sententia id, quod nunquam essentiam relinquit.

Ad V. dicendum, qd uerbo in Christo non terminatur ad operationem: sed ad esse. Et ideo anima in quantum est corpori unita non coepit, uel uidere uerbum, uel aliqua operatio: sed solum esse, in hypothesis uerbi immediate loquendo. Conueniunt autem operationes ratione suarum potentiarum, & siue nature, quamuis autem tota anima perfectior sit quam intellectus agens; non tamen qualibet alia potentia anima, est nobilior intellectu agente. Unde non oportet, quod si intellectus agens non indiget habitu, quod intellectus possibilis non indiget. Quod n. intellectus agens habitu non indiget ad sui operationem, est hoc contingit, quod intellectus agens nihil recipit ab intelligibilibus: sed magis formam suam eis tribuit, faciendo ea intelligibilia actui intellectus autem possibilis e contrario se habet.

Ad VI. dicendum, quod potentie naturales sunt determinate ad unum, & ideo per seipsa possunt in sua obiecta, nec indigent aliquo superaddito ad agendum; potentie autem rationales ad multa se habent, & hoc ad earum nobilitatem spectat, & ideo non est simile.

ARTICVLVS IIII.

Utrum Christus scientiam aliam habeat, quam illam qua cognoscit res in uerbo.

TERCIO queritur, utrum Christus scientiam aliam habeat quam illam, qua cognoscit res in uerbo. Et ut quod non, quia, ut dicitur 1. Cor. 14. Cum uenerit quod perfectum est euacuabitur &c. scientia autem, qua nunc res in seipsis cognoscimus ex parte eius, ut ibidem dicitur, ergo adueniente perfecta scientia glorie euacuabitur sicut expressio uidetur uelle Apostolus; sed in Christo fuit cognitio glorie ab initio suae conceptionis, qua scilicet cognouit res in uerbo, ergo non habuit aliam scientiam de rebus. Sed dicendum, quod scientia euacuatur adueniente

te gloria, non quantum ad scientiam: sed quantum ad modum, quo nunc intellectus inquirendo, & conuertendo se ad phantasmata speculatur.

Sed contra, modus iste est de essentia scientie, ablato enim aliquo essentiali non potest rei substantia remanere, ergo non potest ipsa secundum suam substantiam remanere, modo isto cessante.

Præter Secundum Phil. in 2. Eth. omnes habitus ex actibus acquisiti, reddunt similes actus illis actibus, ex quibus acquisiti sunt; sed scientia, qua nunc habemus acquisita est ex talibus considerationibus, quibus ad phantasmata conuertimur, & procedimus conferendo, ergo non potest talis scientia nisi tales actus reddere, frustra ergo remaneret scientia, tali modo scientie cessante.

Impossibile est duas formas eiusdem speciei in uno, & eodem subiecto esse; sed anima Christi uidentis res in uerbo habet similitudines rerum quas uidet, cum nihil uideatur nisi per suam similitudinem, ergo non est possibile, quod eandem rem habeat alias similitudines: & ita non potest esse alia scientia in Christo, nisi illa qua cognoscit res in uerbo.

Præter Scientia ponit in anima Christi propter eius perfectionem: sed anima Christi ex qua uidet res in uerbo & uerbum ipsum, non est perfectior, uel minus perfecta, siue habeat aliam scientiam, siue non, ergo non est in eo ponere aliam scientiam probatio media est per Aug. qui dicit in 4. Conf. infelix homo qui scit omnia ista scilicet creaturas, esse autem nescit, beatus autem qui te scit, non propter illa beatorum: sed propter te solum beatus.

CONTRA, Christus fuit angelis perfectior, ut probat Apost. Hebr. sed angeli præter cognitionem rerum, quam habent in uerbo, habent rerum cognitionem in propria natura, ut patet per Aug. super Gen. ad litteram, ergo multo fortius anima Christi præter scientiam rerum, quam habet in uerbo, scit res in propria natura.

Præter Nulla naturalium perfectionum Christo debuit deesse: sed naturalis perfectio anime humana est, ut cognoscat res in proprio genere, ergo rationem scientiam Christum de rebus habuit.

RESPON. Dicendum, quod sicut prius dictum est, perfectio supernaturaliter conueniens Christo non excludit naturalem eius perfectionem, sicut uita increata non excludit animam uiuificantem. Cognitio autem qua anima Christi cognoscit uerbum, & res in uerbo, est supernaturalis, ut dictum est, unde per hoc non excludit, quin anima Christi habeat omnem perfectionem naturalem. Cuiuslibet autem existentis in potentia perfectio naturalis est, ut in actum educatur: intellectus autem possibilis naturaliter est in potentia ad intelligibilia, uel antequam in actum reducat est imperfectus perficitur autem cum in actum redigitur, ut rerum notitiam habeat. Et ideo quidam philosophi attendentes naturalem perfectionem hominis, dixerunt uel firmam felicitatem hominis in hoc consistere, quod in anima hominis deseribatur ordo totius uniuersi, habuit ergo Christus hanc perfectionem, ut per scientiam sibi diuinitus infusam, res in propria natura cognosceret, multo fortius quam homo in statu innocentie, uel angeli secundum cognitionem naturalem.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod circa scientiam est duplex opinio. Una quod scientia hic acquisita remaneat, quantum ad essentiam habitus, sed tollatur modus, quo hic scientia utimur. Et in hanc procedit responsio illa, que tacta est in obiciendo: tunc oportet addere, Quæst. dist. S. Tho. GGG 2 quod

In prioribus.

In 5. conf. c. 4. in prin. 10. 1.

C. 2. & li. 2. c. 3. to. 3.

Ar. preced.

Calaneo

D. 559

33. 2.

quod cum Christus esset cōprehensor, & viator, ha-
buit vtrumq; modum considerandi, vñ quo an-
gelis conformabatur, vt sine discursu consideraret.
Alium quo p̄ conuersionē ad phāsmata, quod
quidē Christo propriū est, ut, s. vtrumq; modū ha-
beat, cui competit esse cōprehensōrē, & viatorem
simul. Alia vero opinio est, quod s̄m̄ essentiam ha-
bitus sciētia hic acquisita euacuetur. Et secundum
hanc (quamuis non credā eam esse veram) pōt̄ res-
ponderi quod anima Christi d̄ non habuit scien-
tiam a sensib. acquisitam sed infusam, qualē angeli
habent per species concreatas, & talem scientiam
constat in angelis remanere cum gloriā visione.

D. 128.

Ad 11. Dicendum, q̄ modus iste cognoscendi
non est essentialis ex parte sui: sed ex parte obiecti,
cui s̄m̄ statum viā talis modus intelligendi cōpe-
tit, hoc autem p̄ se solum essentialē est sciētiā se-
cundum seipsam, ut per eam scibilia cognoscant.
Et ideo quando variat status subiecti variatur mo-
dus cognoscendi, non tamen habitus sciētiā.

D. 45.

Ad 111. Dicendum, q̄ vnus actus potest dici al-
teri similis dupliciter. Vno modo quātum ad spe-
ciem actus quam trahit a materia circa quam est,
& sic habitus acquisitus semper reddit actum simi-
lem illi actui a quo generatus est, sicut fortia faciē-
do efficitur aliquis fortis, & fortis efficitur, fortia
facit. Alio modo quantum ad modum qui sequit̄
dispositionem subiecti, & d̄ sic non oportet actus
p̄dictos esse similes. Cōstat. n. quod actus ex quib̄
fortitudo politica acquiritur, sunt actus cum tristi-
tia, & sine delectatione effecti. Actus autem qui se-
quuntur habitum, sunt faciliores & cum delecta-
tione, vel saltem sine tristitia. Ita videmus in scien-
tia quod homo in considerando aliquid acquirit
scientiam illorum, & sciens illa pōt̄ cōsiderare ea-
dem, tñ alio modo quam ante, quia iā non inquit-
rit, sed contemplatur, quod prius inquisiuerat. Et
sic nihil prohibet actus, qui redduntur ab habit-
ibus in statu gloriā, habere alium modum.

4. de angel.
cognitione.
art. 5.

D. 274.

Ad 1111. Dicendum, q̄ anima Christi, & qua-
libet alia anima, non habet alias similitudines eo-
rum quæ cognoscit in verbo quam ipsū verbū,
quantum ad hoc, quod in verbo cognoscere dici-
tur, quamuis ex hoc quod in verbo videt, possit si-
bi formare similitudines eorum quæ videt, sicut
qui videt aliquid in speculo, videt rem per formā
speculi. Dicitur est autem de hoc plenius in qua-
stione de angelis.

Art. p̄cc.

g. par. q. 10.
art. 2.

Ad v. Dicendum, quod beatitudo hominis cō-
sistit in cognitione Dei, d̄ non autem in cognitio-
ne creaturarum. Vnde non est aliquis beator pro-
pter creaturarum cognitionem; sed solum pro-
pter cognitionem Dei. Nihilominus tamen ipsa
creaturarum cognitio ad perfectionem animæ
naturalem pertinet, vt dictum est.

ARTICVLVS IIII.

Vtrum anima Christi sciat in verbo omnia, quæ scit verbū.

QVARTO queritur, vtrum anima Christi sciat
in verbo omnia quæ scit verbū. Et vs̄ quod
non. Deus enim scit infinita, ut dicit August. sed
anima Christi non potest scire infinita, cum sit fi-
nita. ergo anima Christi non potest cognoscere
omnia in verbo, q̄ scit Deus. Sed dicendum, quod
anima Christi ex unione ad verbum cōfortatur,
ut infinita possit cognoscere.

¶ 2 Sed contra, Operatio animæ Christi exit ab ea
nō mediāte verbo, sed mediāte potentia propria.
Potentia aut̄ eius nō est infinita, cū essentia eius sit
finita. ergo nec operatio eius pōt̄ se extendere ad infi-

nita cognoscēda, q̄ quis verbū cui vnū, sit infinitū.
¶ 3 Pr̄t. In vnione humane & diuine nature, ut
dicit Damasc. quod increatum est, manū in crea-
tum: & quod creatum mansit creatum: sed cuius-
libet creati & capacitas & actiō est finita. ergo ex vn-
ione verbū ad animam Christi, non habuit ani-
ma Christi, quod possit cognoscere infinita.

¶ 4 Pr̄t. Verbo, quia infinitum est, conuenit non
solum cognoscere infinita: sed cōprehendere infi-
nitum. s. Deum. si igitur ex unione ad verbum hoc
habuit anima Christi quod possit cognoscere infi-
nita, pari ratione ex eadem unione habuit, quod
possit cōprehendere Deum, quod falsum est.

¶ 5 Pr̄t. Operatio illa qua aia Christi infinita cogno-
scebat, aut erat creator, aut creatura. ergo
creator a creatura procedit, qd̄ est creatura. ergo
autē est creatura, omnis autē creatura est finita. ergo
operatio illa est finita. ergo per eā infinita non
cognoscunt. Sed dicendum, quod quāuis illa ope-
ratio sit finita, habet tamen respectum ad infinita.
¶ 6 Sed contra, Illa relatio quæ ad infinita referatur,
aut est creatura aut creator, & procedere potest
eodem modo, ut supra dictum est.

¶ 7 Pr̄t. Si anima Christi scit infinita, cum omne
quod cognoscitur per aliquam speciem cognosca-
tur, aut cognoscit illa infinita per speciem finitā,
aut per speciem infinitam: sed non per speciem infi-
nitam, quia nulla spēs creata est infinita. Si autem
per finitam, finita vero species nō est infinitorum
ratio: ideo impossibile erit quod anima Christi
finita cognoscat. Sed dicendum, quod species qua
cognoscit anima Christi, quamuis sit creata, ha-
bet tamen ex unione verbi Dei quod sit infinitorum
ratio cognoscendi.

¶ 8 Sed cōtra, Vnio verbū nō eleuat creaturā ultra
terminos creaturæ: quod enim est creatum, nō
mō potest fieri increatum: sed hoc est ultra terminos
creaturæ, q̄ aliquid sit infinitum. ergo ad hoc
non eleuatur per unionem aliqua species creata.

¶ 9 Pr̄t. Id̄ dicit quod homo assumptus non
æquatur verbo, neque in scientia, neque in alio
aliquo. ergo nec in numero scitorum. ergo d̄c.

¶ 10 Pr̄t. Dnas quantitates æquales secundū l̄gē
tudinem, quamuis secundū latitudinē in æquales,
possimus dicere aliquo mō æquales: sed sicut dicitur
tur quantum esse magnum pluribus dimensiona-
bur, ita scientia d̄ esse magna ex diuersis dimensio-
num propter multitudinem scitorum, tum propter
claritatem cognitiois. Si igitur sciētia animæ Chri-
sti æquatur scientiā diuinā in numero scitorum,
quamuis nō in limpiditate vel claritate cognitio-
nis, poterit dici quod scientia animæ Christi sit æ-
qualis aliquo modo diuine sciētiæ, quod videtur
ab absurdum, ut creatura in aliquo æquetur creatori.

¶ 11 Pr̄t. Christus cum natura nra assumpsit na-
turales defectus, qui non impediunt sine assump-
tionis, s̄m̄ redemptionem: sed nesciētia multo-
rum rerum numquā impediuiset redēptiois
nostram, ut patet si Christus nescisset quod lapilli
sunt in fundo alicuius fluminis. ergo non est d̄cē-
dum q̄ Ch̄s oia scierit. Sed dicendum, q̄ quāuis
talium cognitio nō inuet ad finē n̄r̄e redēptionis
tñ horum nesciētia impediret Ch̄i perfectio-
nem.

¶ 12 Sed contra, Sicut nesciētia repugnat perfectio-
nī animæ, ita fames & sitis perfectio-
nī: sed Christus assumpsit famē, & sitim propter
hoc q̄ non obuiabant n̄r̄e redemptioni. ergo p̄
rōne multorum nesciētiā assumere debuit.

¶ 13 Pr̄t.